Ч. 177 (13.125). Львів, пятниця 12. серпня 1932. Pocztowa oplata zaplacono ryczaltem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ і АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 4·00 зол.
Чвертьрічно 12·00 „
Піврічно 24·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Ми в Америці.

(Кореспонденція з Нюйорку).

Нюйорк, 23. липня 1932.

Як молодий українець виїздить у світ, то йому здається, що він на чужині стане таким великим, що про нього цілий світ заговорить. А чим старший він стає і набирає досвіду, тим більше переконується, що чужина має своїх людей, а й тим важко вибитися наверх. А наслідок тієї свідомости буває такий, що українець поволі вдоволяється фізичним істнуванням і отверто голосить, що „цілий світ його не обходить“. Таке діється і з українською еміграцією в Америці. Хоч складом своїм вона не найгірша; хоч тут є й таланти; хоч не бракує й амбітних одиниць, що хотіли би щось зробити і для рідного краю і для себе, то американські відносини таким тягарем лягли на загал нашої еміграції, що ми в дійсности майже не дбаємо про те, що про нас скаже рідний край, або цілий світ.

Доля кинула мене в часі світової війни на якійсь час до полудневої половини Американської Унії. Там живе ще традиція колишнього панства, що мало під собою невільників. Серед цього панства були неначе удільні князівства. Дехто з тих панів був посвояченний з великими европейськими родинами. Ті роди ще тепер живуть у полудневих стейтах і залюбки розповідають про своє посвояччення та про родові традиції. Між ними кружляють ріжні анекдоти про давніх предків їх родів. Раз довелося мені почути анекдоту про Наполеона, який продав Америці велику територію Люїзіяни, щоби рятувати її перед забором Англії. Анекдота вказує, як Наполеон цінив Америку. А вона така:

Післав раз Наполеон післанця до Америки, щоби той приглянувся всьому, що діється в новому світі й докладно про все Наполеонові розповів. Приїхав післанець з Америки і каже до Наполеона: „Америка — це такий край, де ліс мертвий, де квіти не мають запаху, а люди не мають серця“.

Застановився Наполеон над тим і сказав: „Коли так, то нехай і Люїзіяна йде в американські руки!“

Пересічний українець — це поет. У нього і ліс, і соловейко, і ставок, і вишневий садок. Аж тут, в Америці, дійсно ліс мертвий. Ні одна пташина не заспіває! А соловія знають тут лише з книжок. Візьмете каліфорнійське яблуко пречудової краси, а й воно вас заведе своїм смаком. Ані не вмилося до нашої папірівки в краю. Ба, навіть і мясо не має тих соків, що в Европі. Коротко: земля в Америці не має тих складників, що европейська, а через те й природа людей інша. Дійсно, людина, здається, не має серця.

Як приїде українець до Америки, то одно завважує: кожний гонить за наживою, кожний хоче гроша, а як найменше праці. І під впливом того вражіння українець і собі тратить серце та починає перемінятися у глитая. Коби цент, коби долар! І гріш стає його божищем. Тяжко працює за цей гріш, а через те не хоче його видати. Для оправдання своєї скупости приймає радо скрайні кличі про те, що то „українська буржуазія“ має поділитися з „бідними“ своїм маєтком. А як йому сказати, що власне тим „буржуєм“ є він сам, бо має гроші, тоді він для оправдання кричить, що не можна давати на народні ціли, бо „провідники крадуть“. І т. д.

Після моєї 20-літньої обсервації я прийшов до висновку, що за такими кличами йде більшість наших емігрантів. А коли є в нас якесь так зване „народне життя“, то це треба завдячувати таки дуже незначній меншости. З початку йшла боротьба проти всього, що мало знамя релігійности. Цей рух був відомий під іменем „соціялізму“. За ним пішла може й половина нашої іміграції. В парі із соціялізмом ішла пропаганда інтернаціоналізму. І от дістали ми большевизм, який пішов фізичним розбоєм проти всього, що мало признаку українського національного або приналежности до української церкви. Був час, коли напр. у великій українській нюйорській громаді не можна було скликати навіть довірочної наради, щоб її большевики не розбили. Отже ця частина цілком страчена для української справи. Крім того вона йде безнастанною війною проти української національної ідеї, а прикра тим, що притягнула до себе молодь, на якій, як усюди, повинна опертися і будучність народу і сила теперішнього національного життя.

Лишилася меншість активних українців. Вони націоналісти, а при тім люди з вірою. І нещастя хотіло, що й цей, так би сказати, національний табор знова розбився на три части. Пішло за справи посідання церковних будинків. Крім цього дехто за багато наброїв і стратив парохію в українсько-католицькій дієцезії. Тепер маємо аж три церковні організації: первісну, українсько-католицьку дієцезію, далі автокефальну українську православну, і найновішу православну „царгородську“ дієцезію. Обі православні разом перевищають числом громад і парохій українсько-католицьку дієцезію і заправила послуговуються проти українців грекокатоликів кличем: „польські прислужники“, „зрадники“, „конкордатники“ і т. п.

А серед таких настроїв серед української еміграції за океаном приходять із краю тривожні вісти: „Рідна Школа“ загрожена!“ „Давайно на санацію „Просвіти!“ „Ратуймо Господарську Академію в Подєбрадах!“ і т. д.

„Важке ярмо, мій рідний краю, не легкий Твій тягар“ — приходиться повторити за галицьким Мойсеєм.

Еміграція не спромоглася ні на одного силача, котрий силою характеру міг би бути авторитетом для цілої американської України, або хоч для її значної частини. Рідний край — це ще для неї авторитет. Як не підуть з рідного краю сердець на еміграції, то рідний край не дістане від еміграції тієї допомоги, яку американська Україна повинна дати.

Д-р Семен Демидчук.

„Просвіти“ на Волині.

Луцьк, у серпні 1932 р.

I.

Завішення Луцької Повітової „Просвіти“ дня 27. V. ц. р. з усіми її сільськими філіями не можна розглядати, як відокремлене, індивідуальне явище волинського життя. Адже давніше були розвязані „Просвіти“ в Рівному, Ковлі, Дубні й Володимирі. Індивідуальний характер (і то не зовсім), мають хіба обставини й мотиви урядових актів про зачинення згаданих „Просвіт“ та те, що на їхньому місці насаджувалося. Суть і мета цієї акції скрізь та сама.

Волинські „Просвіти“ були й є культурно-освітніми організаціями, що мали статутове завдання підіймати національну свідомість мас, давати вихід природньому рухові духа через книжку, часопис, театральні вистави, хори, сходини, виміну думок, духову спільноту.

„Просвіти“ були частиною українського культурного життя, частиною кращою, бо організованою, свого роду фокусом, у якому духові рухи скупчувалися й виявлялися вже в формі питомої української культури: шліфовання думки, жаги знання, пізнавання свого місця у сімї народів, мистецтва, морального виховання, підготовання до нових форм сільського господарства й т. д. „Просвіти“ служили европеїзації життя мас, поборювали неписьменність і темряву, підсилювали прогрес, гальмували все те, що є ознакою нижчих людських інстинктів — хуліганство, шкідництво, пиянство, газарт, марнотратство.

Звичайно, „Просвіти“, як школи виховання молоді й дорослого населення, **не могли не притягати до себе уваги тих, що під кермою Сходу йдуть проти національного**, а на їхній мові — буржуазного **укладу життя.** Вони, природно, не могли не намагатися влізати до „Просвіт“, щоби перешкоджати національному вихованню мас і сіяти зерна свого національно-безбатченківського куколю. Але „Просвіти“, як національні культурно-освітні організації, скрізь — з більшим чи меншим успіхом — поборювали це засмічування свого національно-виховного апарату. Це поборювання є дуже важливим фактом.

Недовподоби була декому ця здорова робота „Просвіт“, але закиди йшли не в бік цієї праці; **їм закидали власне замахи на цю роботу з боку противників національного виховання мас.** А одночасно на місці здорових культурно-освітніх організацій — „Просвіт“ — штучно витворювалися й витворюються такі організації, як „Світло“, „Рідна Хата“, а по селах — секції політичної організації ВУО — „просвітянські хати“. Це насаджування на місці зачинених „Просвіт“ інших організацій згори багато вписане в історії волинських „Просвіт“.

II.

У Луцьку поруч „Просвіти“ від трьох років істнує „Рідна Хата“. Кожна з тих організацій вели працю у властивому їй напрямі. Витворилася зрозуміла конкуренція. Але „Просвіта“ мала ту перевагу, що її створили маси й біля неї купчилося понад 130 сільських філій. „Рідна Хата“ як організація клюбова (ресторан, карти й т. д.), а разом з тим і організація певного політичного забарвлення не могла рахувати на маси. Тому-то перед роком повстає ще одна політична організація ВУО, яка ставить собі за завдання здобути маси, для чого в статуті забезпечує собі закладання „просвітянських хат“, кружків „Сільського Господаря“, „Союзу Українок“ і т. д.

Ясна річ, що ця „виховна“ робота, ведена політичною організацією, повинна мати політичний характер, — тому то вона при політичній організації і упляиована. В цьому відношенні структура ВУО дуже нагадує структуру — як хто хоче — комуністичної партії з „культпросветами“ чи фашизму з його виховними апаратами. Селянські маси, відчувши чисто політичні тенденції „Рідних Хат“, „просвітянських хат“, „союзів українок громадської праці“, поставилися до них з резервою, а навіть і з певною неґацією. ВУО не вдалося закласти протягом року ні одної просвітянської хати, ні одного свого „союзу українок“. Лише в останнім часі на Ковельщині якось зліпив один батюшка таку „хату“ з свойого ближчого оточення.

А трохи пізніше завішують Луцьку Повітову „Просвіту“ на тій підставі, що вона „загрожує публичній безпеці“. Минуло три і пів місяця, але про якісь конкретні закиди щодо цієї загрози публичній безпеці не чути. Досі ми чули лише про один закид: що на загальних зборах „Просвіти“ дня 6 березня ц. р. сельроби хотіли захопити „Просвіту“ в свої руки; одначе це їм не вдалося і в раді нема ні одного сельроба. Здавалось би, що після того, як загальні збори своєю численною більшістю сельробів до проводу не допустили, а значить загрозу сельробівських впливів усунули, „Просвіта“ повинна б мати можливість вести далі здорову, статутову національно-культурну працю. Одначе, сталося інакше: після поразки сельробів „Просвіта“ була завішена. Цей факт викликав здивовання навіть серед місцевого польського громадянства.

Дошукуючися причин цього явища, українське, а навіть і польське громадянство прийшло до висновку, що до завішення Луцької „Просвіти“ приклали руку провідники ВУО, розраховуючи на те, що після її завішення члени її сільських філій закладатимуть „просвітянські хати“. І справді, дуже швидко після завішення Луцької „Просвіти“ керманичі ВУО за допомогою декількох людців захопили помешкання філії „Просвіти“ в с. Городку й заклали там „просвітянську хату“, прообіцявши зате допомогти відкриттю кооперативи. Після цього вжито дуже багато ріжних заходів до заложення таким самим способом „просвітянських хат“ по інших селах, **але нічого вдіяти не вдалося.**

ні одно село мати в себе „просвітянську хату" ВУО не погодилося.

В свому переконанні, що до завішення Луцької „Просвіти" приклало своєї руки ВУО, українське громадянство ґрунтується й на тому, що орган ВУО „Укр. Нива" в цілій низці статтей обстрілювало Луцьку „Просвіту" й перед завішенням її і після цього факту. Нагінка на „Просвіту" була така відкрита й ясна, що мусимо тут дещо зацитувати:

„Укр. Нива" ч. 12 з дня 19. III. 1932 р. (зараз після поразки сельробів на загальних зборах „Просвіти"): „У луцькому повіті Волинське Українське Обєднання ще праці своєї не розпочинало"... „А розпочавши цю працю, поставимо всіх панських (!) підбрихувачів і льокаїв фашизму на свої місця"... „Поживемо далі й побачимо, що УНДО забе осикового кілка у всю просвітянську роботу в Луцькому повіті"... „для нас не може бути байдужою справа організування народньої освіти"... „Сьогодні українська (не ніби укр.) інтелігенція (з ВУО. Ред.) має не тільки охоту та плян, але вже має навіть організаційні рямці, в яких може в широкому маштабі розпочати цю просвітянську працю („просвітянські хати". Ред.). „Від часу організації ВУО всі заскорузлі в рутині передпотопових освітніх методів просвітні діячі мусять або цілковито зревідувати свої просвітні методи, або зникнути з поверхні громадського життя"... — Ці цитати взяті зі статті „Навколо Луцької „Просвіти".

„Укр. Нива" ч. 18—19: „Просвітянщина — то типова чорна рада... Її основою було ворохобство"...

„Укр. Нива" ч. 20: „свідомо ми відійшли від просвітянщини з розхристанним партійництвом"... „я докладно заналізував суть просвітянщини, як кінцевого стану того національно-громадського руху на Волині"... „то закінчення величавого відруху"... „Просвіти й кооперація виконали чорну працю, підготовчу, вступну" (до праці ВУО. Ред.).

Все це було написане до завішення Луцької „Просвіти". Ясновидяче пророкування „закінчення" просвітянщини, „вбиття осикового кілка", а навіть памятник просвітянщині в формі сконстатування, що вона „виконала підготовчу роботу" та певність, що настала пора для роботи ВУО на могилі „Просвіти", багато говорять.

Але „Укр. Нива" продовжує довбати Луцьку „Просвіту" й після її завішення, очевидно, побоючися, що вона таки не вмре. В ч. 29—30 навіть закинуто провідникам „Просвіти", що вони мають угоду з сельробами, мабуть, з метою вказати кому слід, що надій на нормальну національну працю „Просвіти" вже бути не може.

Оця пресова атака на Луцьку „Просвіту" перед її завішенням, це додьобування її після завішення, оце намагання захопити її філії ще до вирішення її долі й та шалена аґітація, що ведеться по селах серед просвітян за закладання „просвітянських хат" ВУО, ще більше переконують українське громадянство щодо участи керманичів ВУО в витворенні сумної анабіози Луцької „Просвіти", що називається „завішенням".

(Докінчення буде).

Senex.

Кілька листів із Анґлії.

(Від нашого кореспондента).

IV. Ще про ролю почувань в Анґлії. — Становище до Совітів. — Анахронічне русофобство. — Що оповідає анґлійка.

Від Редакції: Нинішню статтю Шановного Кореспондента друкуємо виключно тільки на його особисту відповідальність. Ні з його настроєво-чуттєвими міркуваннями не погоджуємось, ні тим більше виложених у статті радяно- і русофільських його симпатій не поділяємо.

Je ne propose rien, je ne suppose rien; j'expose.

Або становище анґлійського загалу до Совітів!

Анґлієць, пересічний анґлієць, виявляв живу зворушеність супроти звісток про переслідування церкви і вірних у Радянщині тай глибоко обурювався, читаючи й слухаючи звідомлення про т. зв. примусову працю в Радянщині. Скептик вам скаже, що цей сентименталізм мав підклад в інтересах анґлійської промислової й торговельної конкуренції з совітами. Одначе воно неправда, а бодай — далеко неправда. Анґлійця до живого обурювала свідомість, що є, і то десь недалеко, білі люди, що терплять від насильства над самозрозумілою анґлійцеви свободою вірувань і свободою особи — свободою, яку його прадіди вибороли йому були в довгих, важких і крівавих зусиллях. Цим і пояснюється факт, що ніде інде в Европі, при всій протирадянській пропаґанді в ріжних краях, филя протестів і підйом щирого обурення не були такі могучі як у „холодній", „еґоїстичній" Анґлії. Гаряче і поважно протестував проти нарушення волі віри й особи той самий анґлійський нарід, в якому — знов як серед ніодного іншого народу Европи — нетільки немає апріорної, сліпої ненависти до радянських спроб і зусиль, навіть до принципів, а навпаки — є загальна, всі верстви і всі партії до консервативної включно обіймаюча, скептична, вижидаюча, іноді й прихильна цікавість до зусиль піднести величанську країну, злочинно занедбану зіпсованими царськими режімами і залишену ними в розпучливій відсталости культурній, суспільній і господарській, — на вищий щабель істнування. Мало цього! Коли останні 2—3 роки в цілому світі, особливо в Західній Европі, зазначуються не лише крізою суспільно-економічного істнуючого ладу, а й глибокою моральною крізою, крізою думання і сумління, крізою, яка висловлюється в щораз глибшій і щораз ширші кола захоплюючій зневірі до капіталістичних порядків з їх анархічною господаркою, з їх воєнщиною й несуразністю, тай в щораз спраглившому вижиданні якоїсь нової, доцільної організації людства, — то явище це ніде інде не зазначується так загально, так широко і так глибоко й поважливо, як саме в Анґлії. Річ на перший погляд неймовірна, а таки правдива. В Анґлії комуністичної, більшовицької партії, можна сказати, нема. На жорстокости, правдиві чи здогадні, совітського режіму анґлієць реаґує твердо й непохитно — з чуттєвих загально-людяних мотивів. Більшовицькі спроби встрявати пальці у внутрішне анґлійське життя стрічаються в Анґлії з таким рішучим як ніде інде відпором — „чужої руки", московської чи іншої, анґлієць у себе не зносить; влізлива та ще й оплачувана, пропаґанда ображує його почуття особистого й національного достоїнства. А проте й одночасно той самий анґлієць, будь він соціялістичним робітником, ліберальним промисловцем чи навіть банкиром, професіональним інтеліґентом чи великоземельним аристократом, у своїй масі (виїмки є лише — виїмками) залишається неприступним розповсюднюваній російською реакцією неперебірчивій пропаґанді протисовітській **à tout prix**, яка хотіла би обезчестити всіх і все, що є в радянщині, яка радується кожною невдачею радянського „будівництва" і яка хотіла би, наче Бурбони підчас Великої Революції, назад завернути колесо історії — до стовпів зперед 1917, безповоротно минулих. Співчуття з людським терпінням заставляє анґлійця — будь він полу-соціялістичним політиком в роді Гендерзона, ліберальним практиком в роді Льойда-Джорджа чи консервативним гуманістом типу льорда Сесіля — від свого порога відкидати реакційні замисли, щоби звести на дармо, на нівець усю ту безмірну масу страждання, яку вже виложила радянська людність у змаганнях до ліпшого життя. А супокійна застанова і 1000-літній досвід велить анґлійському інтеліґентові рахуватися не тільки з доконаними в радянщині фактами, а й зможливістю покористатися тамошніми, важко оплаченими досвідами для перебудови свого власного суспільного, господарського й політичного буття; бо перебудова ця наслідком щораз наявнішого банкротства пануючого в світі фінансового капіталізму виступає як неминуче завдання завтрішнього дня.

Чому ми зупинилися трохи довше (все та

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 12. СЕРПНЯ 1932.

СТ. ЛЕВИНСЬКИЙ. 3)

З ЯПОНСЬКОГО ДОМУ.

КІМУРИН ПРОФЕСОР.

(Докінчення.)

Потім прийшли знову спокійніші дні. Кімура наче би заспокоївся. Він скоро біг коридорами на виклади. Часом обличчя його розігріла навіть бліда, меляхолійна усмішка. Життя котилося своїми звичайними рейками, життя, що його ніщо спинити не може. Вставали прозорі ранки сповнені працею, рухом, життям і чаїлися довгі, таємні вечорі, що розснували довкола Кімури думки і жах ніби непроглядну, густу павутину.

Забути? Наш японець нічого не тямив з минулого. Чи сам покійний професор не вчив його жити теперішнім, а про минуле не думати навіть? Питання було зовсім інше, складніше. Треба було заступити старі думки новими, одно життя другим, свою душу іншою, може чужою. Але лишилась мета, свята мета! І Кімура, наче сновида, шукав шляхів до мети на краю пропасти.

III.

Коли я натрапив на гурт японців, що серед лиховісної мовчанки, стоял на порозі Кімуриного покою, я не сподівався ще нічого злого. Ці діти Азії бувають повільні і церемонні і ця невадійна процесія до нашого нещасного друга могла бути тільки якимось традиційним висловом спочуття, навіяним етикою жовтого континенту. Таке думав я, коли станув перед самими дверми кімнати. Мене пропустили на сам поріг і тільки в моменті, коли я хотів ухопити за клямку, чиясь залізна долоня випередила мене і затиснулася довкола мосяжної ручки. Я повернув здивований погляд на японця. Невжеж?... — Уважайте, сказали пошепки чиїсь уста. Кімура мав вибух крови. Він спочиває. — Потім двері беззвучно розхилилися: я зайшов до середини.

Було тут нас четверо у малій Кімуриній кімнатці. Д-р Суузкі, наш лікар, похилявся над хворим і слухав таємного голосу його легенів і серця. Сокічі, дещо пригорблений, слідкував очима за кожним грімасом обличчя доктора, за його віддихом. Було дуже тихо, якби кімнатка стояла порожня, тільки такав на столику Кімурин недискретний годинник і додавав життєвому моментові чогось інтимного, зрозумілого, а одночасно і нетерпеливо актуального. Все тут впрочім було впорядковане як завжди. На бюрку лежав ще розкритий грубезний підручник; здається, нещастя застало Кімуру при праці.

Д-р Суузкі поволі підвів голову. Він розібрав і сховав до кишені лікарську слухавку. Потім перетер, без поспіху, хустинкою свої рогові окуляри. Нарешті погляд його спочив на Сокічім і вони оба почали шептати тихесенько і таємно. Кімура лежав блідий, нерухомий, з заплющеними очима. Я завважав на його чолі і грудях, грудки прозорого леду. Ці зимні кришталі запалювалися якимись матовими, без блиску, іскрами і спливали по Кімуриному тілі спокійними струмками. Наш друг був такий чужий, далекий від нашого щоденного істнування, від цього життя, що зроджене думками і містикою. Він став наче частинкою всесвіта, змішав себе з матерією, від нього віяло холодом смерти.

Д-р Суузкі закінчив своє довге шептання зі Сокічім і вийшов на коридор. Німий гурт японців під дверима підхопив лікарські слова: „Є надія! Кімура житиме!" Слова ці покотилися здовж мурів і забігли скрізь, у кожну клітину нашого дому, потоком, що могутнів у міру цього, як віддалявся від кімнатки пацієнта.

Тимчасом Сокічі взяв у руки японські щоденники, цих найвірніших і таких недавніх свідків далекої батьківщини. Вони були немов живим клаптиком рідної землі, надиханим її болями і надіями, тріюмфами і невдачами. І Сокічі почав відчитувати німому, майже мертвому землячкові японські щоденники. Голосом тихим і одноманітним. На кінчиках вій Кімури появилися дві нерухомі чорні плямки. І відразу погасли ледяні іскри, чудний, матовий блиск вої і тіла. Кімура жив. Перший раз цього дня Сокічі глянув на мене і всміхнувся. Це була усмішка щастя.

Не можу залишити без згадки фотографії Кімуриного професора, що висіла у нього над ліжком. Чи ввижалося мені це, чи так було справді, що обличчя старого японця ніби ожило, очі несупокійно заколихалися у повіках, уста затремтіли цим дивним спазмом старих людей, коли хотять сказати якесь добре, обдумане, але і довго заховане слово. З того часу я зрозумів, що Кімурин професор направді не вмер, але живе і житиме, щоби показувати свому ученикові шлях до мети, о! важкий і далекий, але ясний і вірний шлях.

—o—

як лише мимоходом) над цією точкою? Тому, щоби пояснити, як безвадійно торкають пальцем в небо ті українські гуртки, котрі силкуються затиснути й примістити ціле українське питання, західне й східне, на площині хрестоносної мобілізації сил істнуючого в зах. Европі ладу проти грядучої соціяльно-господарської перебудови світа. На такому скупченню всіх українських національно-політичних замислів і змагань на одній-єдиній площині ми вже раз були попеклися, і то тяжко — коли підчас великої війни звязали були свою долю виключно тільки з рахунками на перемогу осередніх держав. Тепер ми знов на найкращій дорозі до повторення такої самої тактичної похибки — тільки можливо в ще більших розмірах. А коли очуняємося, то знов може бути запізно. Порушене тут питання вимагає окремого, основного розгляду: нехай на цьому місці Шановна Редакція нам позволить тільки зазначити (dixi et salvavi—), що жах і острах нас переймає перед наслідками, може недалекими, кожним разом, коли щораз наново бачимо, як — на превелику й часто навіть уже не затаювану радість цілого польського табору (повторяємо: цілого!) агенти певного „українського бюра" силкуються сконцентрувати весь змисл нашої політики одночасно на площині сліпого русофобства, сліпого і анахронічного, і на програмі української „авангарди" пануючої суспільної системи, капіталістичної, проти загрожуючої їй небезпеки. Іноді ті заклики видаються нам — мабуть несправедливо — просто наче провокації до такої поведінки, такої програми й такої політики, яка найвигідніша найбільш непримиримому противникові нашого народу, нашого племени, нашої землі. Сліпе, неперебірчиве, непродумане русофобство, провокаційно демонстроване, може загородити нам шлях до порозуміння з єдиним природним і єдиним можливим союзником і спільником нашим, а настирливо витрублювані заяви й заклики наші в ролі якоїсь професіоналів протирадянщини, в ролі якоїсь воюючої авангарди завмираючого капіталізму відштовхують від нас симпатії саме тих кол західного світа, які своїм чуттевим і ідеольогічним наставленням схильні дати своє співчуття нашим оборонним і визвольним зусиллям, які таке співчуття вже активно й успішно були нам виявили і від яких ми й на будуче могли б сподіватися помочи — якщо нашими помилками їх від себе не відштовхнемо. Відповідні остороги ми вже одержували — нераз і не від когонебудь, а саме від кол і осіб, котрі вложили найбільше починів і праці в організування англійської помочи нашій країні підчас і після пацифікаційного лихоліття.

При цьому виразно зазначуємо, що на кожне сказане вище твердження ми можемо кожної хвилі дати докази і свідоцтва, з іменами, прізвищами, з конкретними фактами.

Вернімося одначе ще до схарактеризованої вгорі англійської вразливости супроти чуттєвих чинників і англійської здатности поводитися в політич. діяльности чуттєвими товчками. Щоби покінчити ці уваги, наведемо тут, у звязку з „пацифікацією" — не анекдот, а короткий звіт про одну дійсну подію, яка краще всяких теоретичних міркувань потверджує нашу тезу тай ще показує ріжницю між чуттєвою прикметою англійської психіки і психікою іншою.

Жінці найвищого урядовця Річипосполитої робить візиту одна з чільних представниць англійського жіноцтва, в Англії і за її кордонами загально відома і шанована діячка. Потрясена вістками про пацифікаційні практики, ця провідниця англійського жіноцтва приїхала до Варшави і, розуміється, силкувалася знайти серед тамошнього жіноцтва созвучні зі своїми чуттєві настрої щодо пацифікаційних подвигів. Гарно попалася!

Першій ранґою варшавській дамі оповідає наша англійка про те, що бачила в Східній Галичині. І прохає помочи польських жінок — уже не во імя політики, а просто в імя милосердя, милости, людяних почувань. Гнівно відрізується польська дама:

— Що вам англійцям до цього? Це наші державні резони. Ми польки до ваших пацифікацій в Ірляндії не мішаємося. Не мішаємось також до того, що ваша поліція робить в Індії. Залишіть-же й ви нашу Річипосполиту в спокою!

— В цьому то і річ, відповідає англійка, що англійське жіноцтво і взагалі широкі кола гуманно настроєних англійців і проти пацифікації Ірляндії боролися, і то не без успіху, і тепер гарячо, на численних вічах, у пресі і в парляменті ми протестуємо проти поліційного режіму в Індії. Ми думали, що й польське жіноцтво могло би щось зробити, щоби припинити деякі практики в Східній Галичині, одначе бачу, що...

Ще кілька днів тому, оповідаючи нам про цю розмову і про свою варшавську невдачу, англійка дрижала зворушенням і досі — після стільки часу — не могла вийти із здивування від того, що почула була у польській столиці.

В. Панейко.

—o—

Акція в справі збіжевої ржі.

В міністерстві рільництва у Варшаві відбулася велика нарада в справі найновішого господарського лиха — збіжевої ржі, яка навістила головно східно-галицькі воєвідства, а також волинське, люблинське і келецьке. В нараді взяли участь представники заінтересованих воєвідських урядів і центральних хліборобських організацій. Не запрошено тільки нікого з українських хліборобських установ. Із предложених звідомлень виходить, що східно-галицькі воєвідства обчисляють втрати пшениці наслідком ржі на 80 прц. Інші воєвідства потерпіли втрати менші, однак до 30 прц. збору пшениці. Наслідком тих втрат Польща буде мати на експорт кількасот тисяч квінталів пшениці менше, ніж передбачували.

Делеґати хліборобських організацій зажадали значних полекш для околиць, навіщених ржою. Перш усього треба відложити, зменшити, а в окремих випадках зовсім відписати державні й самоврядні податки. Крім того відложити платність засівних кредитів і кредитів довго- та середньоречинцевих. Міністерство рільництва має улекшити хліборобським організаціям з околиць ненавіщених катастрофою ржі набувати пшеницю для околиць навіщених ржою. Крім того в дискусії зазначено, що наслідком наглого й несподіваного спадку скількости пшениці, призначеної для Польщі на вивіз, міністерство скарбу заощадить на експортових преміях, які мусіло би платити при експорті пшениці, яких 6 міліонів зол. Рільники доказували, що та ощадність позволить державному скарбові зголитися на податкові полекші та на допомогу воєвідствам, що потерпіли від збіжевої ржі.

Велика повінь в Манджурії.

ПАРИЖ. 10. 8. ПАТ. З Далекого Сходу повідомляють: Ціле місто Харбін стоїть під водою наслідком виливу ріки Суньґарі. Шкоди спричинені повінню виносять вже тепер 8 міліонів ен. Людей, що загинули підчас повені, обчисляють на 30.000. Міста, що лежать над рікою, залляла і знищила вода.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 12. СЕРПНЯ 1932.

СОФІЯ ПАРФАНОВИЧ.

Terra ignota.

(Докінчення.)

Але наша дорога не повела на витужені верхи, тільки долинами потоків і Стрия, селами, де серед нікими недоціненої краси природи живоіть та винародовлюються бойко. Про красу Красного ще давно оповідав мені праський товариш Іван і ось з його рідного села я післала йому привіт, жалуючи, що його тут нема. Та мабуть не красно живеться тут бойкам, Іване! З курних хат виглядають почорнілі голодом і нуждою обличча. Кланяються низько проїзжим. Опустіла парохія-житло целебса, де самовільно „реквіруємо" нічліг (господаря нема дома). По пустих, неприязних кімнатах скитається сум і гнітюча самота. Якже сумно мусить жити самітна, молода людина серед глибоких гір, віддалена від залізниці біля 40 км., відмежована від світа горами та бездоріжжями! А зимою, як завіють снігм непрохідимі...

До кухні заходить ґазда. Зачинаю розмову: Чи дуже у вас голод? — Є троха. — Про це пишуть у ґазетах! — Ба, а хтож про нас знає? — Ваш посол Великанович. — Не відаєме, хто то такий. — Як-то, ви-ж його вибрали до сойму — послали до Варшави! — Не чував, тай не відав про таке.

В селі нема читальні, грім церкву запалив і правлять у дзвіниці. Довідуємося, що це велика і багата парохія, до якої належать ще два села і сотні моргів ґрунту. Всі три села однакові...

Притноблююча й сум, які нас опанували у Красному, вже не опустили нас до кінця мандрівки. Ще й побільшувалися низкою невеселих вражінь, які зловилося по дорозі сприймати. Можливо, що це так тільки перші вражіння, що якби ближче вглянути в закутини життя цих сіл, прийшлося би притушити темні тони оцих картин, які так ідуть у розріз із ясним тлом прегарної природи, що особливо у Висоцьку Вижнім може одушевити кожного прохожого. І тому помину інші стрічи села, в яких чорні, обдерті ґазди ломили у страшний спосіб язик, аби тільки не говорити по українськи, хоча чули, що ми так говоримо, і перейду просто до Висоцька Вижного, великого, гарного села над Стриєм, який тут то пливе смирно, тихесенько, то рве глибочені яри, по збочах яких пнеться дорога стрімкою вужівницею і виводить вас на верх кручі, відкіля видно великий шмат Бойківщини і де в-останнє прощає вас Пикуй, що на хвилину виринув з хмар. До нього прямує прогулька жидівських студентів, гамірна і весела. Товаришем нашої мандрівки є цікава людина, вбрана в гарний міщанський, чорний одяг, яка весь час говорить по польськи. На запит, якої він народности, каже, що русин, але скоро добавляє, що шляхтич, Височанський, бо вони тут усі шляхтичі, хоча і є трохи хлопів онтам під горами. І хоча домагаємося, щоби говорив по українськи, ввесь час говорить по польськи — каже, що шляхті так випадає і що так вона привикла. З погордою висказується про хлопів, усе вичислює в долярах і на десятки морґів. Страшний хвалько. Показується, що це дяк. Тільки погорди до всього українського, тільки пошани для чужих і такого непорозуміння національної відрубности ще ніколи не доводилося стрічати. В селі є польське „кулко рольнічє" і „польскі звйонзек млечарскі", хоча — як каже пан Пйотр Височаньскі-Пйотрушкевіч — шляхта самі русини. Є і косцьолек, у якому мин. неділі була відправа, назїздилося багато „поважних людей", всілякі „фінанси" і поліцаї. Був там і пан (всіх шляхтичів так титулує пан Пйотр) Саломон, син попереднього священика, тепер великий власник у Висоцьку, попри якого поля, будинки, млини і ліси проходимо. По півтора золотого на тацу давали. А серед хлопів панував тиф цієї весни — каже наш товариш — трохи їх вимерло, вмер і ксьондз, що пішов сповідати хлопа. Але він, дяк, мудріший, не входив у хату, лишився у сінях. У хлопа можна всілякої хороби набратися! Зрештою, „ми не ходимо до хлопів ніколи, паски ходимо світити тільки до шляхти"... Це все, очевидно, говорить по польськи.

Не тішать нас Стриєві води, не радує зелена Бойківщина. Щораз важчі думки, щораз темніший настрій так і гнете до-долу. Хотілосяб плакати, або кричати. Ні, заки з нас будуть люди, пройдуть ще десятки літ, а може і століття, не одна війна і зараза...

В Комарниках далі шляхта, і „стшелєц", і „звйонзек млечарскі". Хоча знаємо від одного відродженця-турчанця, що там зроблено вилім. Ніде по дорозі не стрічаємо ні читальні, ні кооперативи, а наш товариш показує нам такіж польські установи, кажучи, що це „наші". Аж в Нижньому Висоцьку стрічаємо на хаті великий напис по українськи: „Церковна торговля" і питаємо себе, що це таке? Невеселі добиваємося до Розлуча. Пригноблені, із собою несемо весь тягар вражінь, промоклі до нитки від дощу, що справ нас перед Боринею.

Питаємо себе: що робить Турка? І нагадуємо низку статтей, що їх містили часописи в останньому часі про льояльність і примирчивість одних, кириництво і байдужість других, боротьбу всіх проти всіх, розсвареність і бездільність. Пригадуємо, що про це оповідав нам наш відроджeнець по дорозі з Рикова до Завадки і від тогo всього стає нам ще важче і ще холодніше, ніж від важких наплечників, промоченого одягу й чобіт. Тільки жаль, що так занедбано гарний край і добрих людей, таких скорих і радих поступові, як про це свідчить хочби Вовче, Розлуч, тепер Ісаї і всі ті місцевости, де живе хоч один свідомий інтелігент, священик, учитель чи хтонебудь інший, що визнає ще й інші ідеали поза їжою і життям та лайкою зі своїми

———

Забезпечення шкіл Рад. України

підручниками на 1932—3-ий шкільний рік.

Вже здавна продукція підручників на Рад. Україні лише почасти заловольняє потреби шкіл у підручниках, але, здається, ще не було такого загрозливого стану з виданням підручників, який передбачується у наступному шкільному році. Про це находимо отверте признання в останніх числах „Радянського Книгаря", як рівнож і пояснення причин цього „ганебного прориву у готуванні підручників".

Перша причина полягає в тому, що автори спізнюються з виготовленням підручників, тим більше, що в останній час індивідуальне авторство заступлене колективним, до складу якого входять, як відомо, поруч зі спеціялістами відповідного фаху представники комуністичної партії та комсомольських організацій.

Щоби вплинути на своєчасне виготовлення „авторськими бриґадами" рукописів, рад. влада додумалася організувати контрольні бриґади з піонірів, комсомольців і робітників, і ці контрольні бриґади покликані робити „нальоти" до авторських бриґад. На жаль, „Рад. Книгар" (ч. 14—15 за 1932 р., стор. 38), який подає про це відомости, ні слова не говорить про те, в чому саме помагають „нальоти" контрольних бриґад та в якій мірі відбиваються вони на інтензивності й якості праці авторських бриґад.

Якби там не було, але справа з виданням підручників стоїть дуже зле. За даними „Рад. Кн." (ч. 14—15, стор. 14), з загальної кількости 104 назви підручників на 22 травня 1932 р. здано до друку — 30 підручників, на переробленні — 41, не подано від авторів — 31, не складено умов на 2 підручники.

Друга причина залежить від браку паперу та недоладного розпреділення його поміж окремими районами. Так, напр., видавництво „Радянська Школа" одержала в квітні ц. р. 59,5 тон (15.7 проц. до пляну видавництва), але й той папір попав до Київа, де не було рукописів до друку, тоді як Одеса, що мала готовий до друку матеріял, зовсім не дістала паперу. В наслідок цього сталося те, що папір, за відсутністю рукописів підручників, використано на інші потреби, а не на підручники шкіл соцвиху (там же, стор. 14).

Але цього мало. Часто-густо надруковані підручники залежуються на складі замісць того, щоби йти по призначенні, або без жадної системи їх розділюють поміж школами, бо установи, які займаються цією справою, майже ніколи не рахуються з попередніми замовленнями книгарень. На цю тему можна знайти безліч дописів у кожному числі „Рад. Кн." Ось, напр., мелітопільська книгарня скаржиться, що київська база надіслала їй замісць замовлених 20 примірників підручника Михайловського з математики 100 прим., і до цього додає: „ми вбачаємо в цьому намір розтоваритися за всяку ціну, навіть коштом затоварення філій". („Рад. Кн.", ч. 10—11 за 1932 р., стор. 22).

Як видно, рад. влада нічого не має проти дописів, які ілюструють окремі прогріхи в галузі книжкової продукції та книгопоширення, але горе тому, хто насмілиться дати загальну характеристику цієї галузі в умовах Рад. України. Тоді такий виступ вже кваліфікується, як буржуазна, контрреволюційна „теорійка", а її авторові не залишається нічого іншого, як порядком „самокритики" відректися від своїх поглядів.

Саме в ч. 12 „Рад. Кн." находимо покаянний лист М. Нечаєва, який у своїх попередніх працях (між іншим, „Кооперативная книготорговля на Украине", 1929 р.) стверджував, „невідповідність кількости і якости нашої продукції потребам ринку, її дорожнечу, очайдушну конкуренцію між видавництвами... майже повну відсутність реґулювання ринку до останніх років". Тепер М. Нечаєв у свому покаянному листі врочисто заявляє, що ця характеристика є викривлена, бо, як він пояснює, „це сталося через те, що я не поборов спадщини буржуазного позашкільництва, недостатньо озброївся марксоленінською методольоґією та некритично ставився до буржуазних „теоретиків" книгознавства".

Наведені тут дані про стан видання підручників для шкіл Рад. України на наступний шкільний рік якнайкраще можуть свідчити, що та характеристика системи книжної продукції та книгопоширення на Рад. Україні, яку навів М. Нечаєв у своїх працях, залишається вciлі й до сьогодні — навіть після урочистого його відречення від своїх „буржуазних" поглядів.

Ст. Сірополко.

—o—

На господарські теми.

Досвід над цьогорічною годівлею шовкопрядки.

Цьогорічна годівля шовкопрядки переходила різні фази, з уваги на вагання температури у нашім краю. Як знаємо, вітчиною шовкопрядки є теплі краї, як полудневий Китай, Японія, опісля розвинулася вона гарно в Італії, Франції, на Вел. Україні, взагалі там, де тепліше, як у нас. Цьогорічна, третя з черги спроба годівлі шовкопрядки у нашім краю випала цілком добре, але там, де годівельники рахувалися зі зміною температури і тоді, коли позимніло, палили у печах, щоби тим способом удержати одностайну температуру в годівлі. Там, де цього не робили, опізнено годівлю на яких два тижні, також кожне ліняння опізнювалося на яких два дні, на що треба було добре уважати.

Цього року розпочали ми годівлю при спізненій весні около 20. травня заложенням ґрени. До тижня виклюлися гусениці, які до 5. червня розвивалися при теплій температурі і сприяючій погоді нормально і щасливо перебули перше ліняння. Опісля у нас позимніло, зробилось холодно на яких 10—14 днів. Температура впала на 10 до 12° Р., що для годівлі шовкопрядки абсолютно за мало. Нормальний розвій шовкопрядки спинився. Треба було в мурованих домах палити так, як у зимі, щоби піднести температуру найменше до 16 Р., або 20 Ц., чого шовкопрядка конечно до свого розвою потребує. Тут досвід показав і навчив нас, що в нашім краю ліпше до годівлі надаються доми деревляні, як муровані; що показалось добрим і відповідним для наших селян, які мешкають у деревляних хатах, де тепліше, як у мурованих. Коли я в холодних днях червня відвідав одного селянина, котрий годував шовкопрядку у своїй деревляній хаті, я пізнав, що його гусениці далеко більші, гарніші і живавіші від моїх, годованих в мурованім домі, де я не міг удержати такої високої температури, як селянин у низькій хаті.

Щоби недопустити надто до опізнення розвою шовкопрядки, мусів я в зимних днях палити у печі, аби рівночасно з тим селянином годівлю скінчити. Далеко гірше вийшли на годівлі шовкопрядки місцеві поляки, котрі годували її в будинку „кухні людовей", де була тільки газова піч, яка скоро остигає. Ночами було у них в годівлі так зимно, що їхня годівля опізнилася на яких два тижні, а були хвилі, що гусениці не могли через дірковаий папір перейти.

Відємна сторона годівлі у наших селян — це брак відповідної чистоти й окремої до того кімнати. Селянин годував у кухні, де мешкав з родиною. Не мав до цього окремих полиць, а годував шовкопрядку на столі, на шафі, на „бамбетлі"; не дав ніякої підстілки з паперу й гусениці лазили по голих, брудних знарядах; до того у хаті було повно мух, які, сідаючи на гусеницях, дразнили їх делікатне тіло, а зносячи ріжну нечистоту своїми лапками, могли спровадити ріжні хвороби. На підлозі було повно бруду і сміття, що, час до часу замітане, літало міліярдами у воздусі й осідало на делікатнім тілі гусениць.

Годувати шовкопрядку цілих 36 днів без полиць не можна. До стола чи „бамбетлю" не причіпиш діликів з дубового чи іншого галуззя — а тоді гусениці розлізуться по всіх усюдах хати. До цього допустити не можна, а треба конечно до годівлі на тих 6 тижнів мати окрему кімнатку, хочби прийшлося з неї випровадити на тих 6 тижнів до комори або таки до сіней. Ту кімнату треба вибілити перед тим, як починати годівлю, вимити підлогу лугом, справити собі бодай з лозини полиці, до котрих при кінці годівлі привязати висушені дубові галузки (ділики, мітолки), на котрих гусениці могли би свобідно завиватися і снувати шовк.

Ніхто не повинен зачинати годівлі, хто не має подостатком морвових деревець, або хто не має книжки: „Підручник шовківництва" д-ра Гнатевича. Крім того треба би конечно хоч раз побачити, як веде годівлю добрий, вправлений годівельник. Дальше — не треба кормити гусениці тоді, як вони — що-тижня майже на дві доби — засипляють, ліняться. Хто того всього придержується, буде певний, що годівля поведеться й оплатиться.

Наше шовківництво, що ще з пеленок не вийшло, стрінуло цього року таке нещастя, що д-ра Гнатевича, який свою душу вкладає у розвій кооперативи „Шовк" арештували 22. квітня і він пересидів у тюрмі більше як два місяці тоді, як треба було скрізь по краю заладжувати годівельні курси, спроваджувати яєчка і служити радою нашим годівельникам, аби цю ділянку промислу дальше розвивати.

На кінці звертаюся до наших годівельників з проханням, щоби свої помічення при цьогорічній годівлі прислали на руки д-ра Гнатевича до кооперативи „Шовк", яка міститься в домі до „Сільського Господаря" у Львові при вул. Зиморовича 20.

Звертаюся теж з другою просьбою до наших годівельників, а саме, щоби цьогорічні кокони, які вигодували, продавали не в чужі руки, але присилали їх до нашої кооперативи „Шовк" на руки п. Михайла Чухрая, ткацького майстра в Самборі (вулиця Дрогобицька), котрий розвине кокони і з добутої пряжі виткає на своїх механічних варстатах шовкову матерію. Ту матерію кооператива „Шовк" продасть і здобуті гроші зверне власникам коконів, або віддасть їм матерію.

Перший, що відгукнувся на наш заклик і прислав вигодовані кокони в скількости 1 кг. 5 дкг., є Микола Холевчук з Гвіздця Малого. Кокони його розмотано і добуто з них 15 дкг. нитки.

Звертаємо увагу, що кожний український годівельник повинен стати членом кооперативи „Шовк". Один уділ 25 зол., котрі можна заплатити коконами, узисканими з щорічної годівлі. Таким лише способом поставимо нашу молоду кооперативу „Шовк" на ноги, бо — як відомо — гроші на заплачення коконів готівкою молодій кооперативі роздобути тяжко.

Голова Надзірної Ради кооп. „Шовк":

Проф. Іван Филипчак.

Здоровий прояв.

Видавництво „Народня Бібліотека" в Чернівцях.

Українські діти не знають у Румунії навіть українського письма, буває, що й середню школу й вищу покінчать, а письма українського не знають. Тих кількасот дітей, для котрих улаштовує курси української мови Тов. „Українська Школа", не спинять цілковитої румунізації й обезграмотнення та деморалізації українського народу. Адже є й по народніх школах річно зверх сотки тисяч дітей, які не вчаться українського письма.

Довго так не може бути. Свідома частина українського громадянства мусить зробити, що може, аби спинити винародовлення українського народу в Румунії. В Чернівцях заснувався цими днями комітет покищо з кількох людей. А той комітет поклав собі за завдання видавати „Народню Бібліотеку". Книжочки цієї бібліотеки матимуть кожна по 32 сторони і коштуватимуть по 2 леви кожна.

Першою книжочкою буде малий український буквар, що його складає кількох учителів для тих, що вміють читати й писати по румунськи, а не знають українського письма. Інші автори приготовляють такі книжочки: історія України, ґеографія України, історія Буковини, ґеографія Буковини, теж саме Бесарабщини й Мармарощини, історія української літератури, життєписи і діла визначних українських і чужих діячів, письменників і поетів, вимки з творів української і чужої устної словесности й літератури. Після того будуть оброблені й інші теми.

(„Час").

Українська мова в судівництві.

(Кореспонденція з Волині).

Мовний закон з 1924 р. дає українським громадянам, а значить і адвокатам, які їх заступають, право користуватися українською мовою в суді. Суди, загалом треба сказати, згаданого закону дотримуються. Але спитайтеся, хто з пп. українських адвокатів, судових оборонців і „бюр подань" пише українцям подання українською мовою і чи багато є таких випадків?

І чи дивно, що селяни вбили собі в голову, що, щоби справа була „міцна" та щоби виграти її, треба писати, говорити й підписуватся по польськи. А яке приємне здивовання охоплює селян, коли вони переконуються, що можна з однаковим успіхом користуватися рідною мовою. Не так давно один інтеліґент, що нічого спільного з адвокатурою не має, написав подання до суду селянинові про „усиновлення" нешлюбної дитини українською мовою і пояснив йому, що може говорити в суді по українськи. Після закінчення справи радісно-здивований селянин не шкодував міцних слів для панів оборонців, що уникають у суді рідної мови й не освідомлюють селян.

Чи можна після цього дивуватися, що оборонці неукраїнці не лише оминають української мови, але іноді явно нарушують мовний закон? І це роблять „бебеки", що називають себе „приятелями" українського народу. Отак адвокат сенатор з ББ Станевич, уповноважений Микола

Удота, складаючи до окружного суду в Луцьку на затвердження заповіт померлої Марії Удот, написаний українською мовою звищ. Грушецький, вимагав перекладу цього заповіту на польську мову. За цей переклад М. Удот мусів заплатити 9 зол. Але не в грошах усе зло. Селянам, поперше, докоряв священикові, що „казав йому неправду" про важність заповіту українською мовою, а по-друге, виробив собі неправильне переконання, передане іншим селянам, що заповіти й інші папери треба обовязково писати по польськи.

Так само зробив „судовий оборонець" Блонський з Горохова із заповітами Данила Ратчука і Івана Демчука. Дуже „не люблять" української мови адвокати й ріжні оборонці росіяни, вводячи в блуд селян щодо важности документів і подань, написаних українською мовою. А „русскіе" батюшки, що списують заповіти, навмисне вживають не української, а російської мови й цим наражають селян на зайві видатки на переклади з російської мови на польську.

Так само адвокати, „оборонці" й ріжні „бюра подань" пишуть нашим селянам подання до інших місцевих державних установ польською мовою, хоча повинні писати їх по українськи.

І це роблять українські інтелігенти, які, як правники, повинніб стояти на сторожі прав українського населення та які з цього населення живуть. Чи не слід спитатися наших пп. українських адвокатів, коли нарешті вони рахуватимуться з мовним законом 1924 р. і з інтересами українського народу? Невже їхній страх перед чиновністю зайшов уже так далеко? **N. N.**

Союз Народів осудив Японію

Комісія Союзу Народів, вислана задля розгляду манджурської справи до Азії, надіслала тепер вступне звідомлення зі своєї праці, що від початку до кінця осуджує Японію. На основі того звідомлення Японія стоїть під замітом заплянованого військового нападу на Китай. Якщо кінцеве звідомлення буде таке саме, то рішення комісії Союзу Народів буде найгострішим осудом суверенної держави від часу осудження Союзом Народів торговлі невільниками у Лїберії.

Комісія в пятнацятьох випадках підкреслює вину Японії за викликання манджурських подій, а саме: 1) Японські війська вже 19. вересня м. р. спровокували чинний виступ на манджурській границі. 2) Два офіцири японського генерального штабу з початком вересня м. р. удалися до Токіо, щоби з головним штабом обговорити перші воєнні кроки в Манджурії. 3) Оперативний плян приготовлено в подробицях і японські команданти одержали інструкції, що перші кроки мають зачатися в ночі на 19. вересня. 4) Твердження японського уряду, що Китай приготовляв висадження залізничих мостів під Мукденом, не видержує критики. 5) Японія ритувалася з зірванням дипльоматичних взаємин з Радянщиною. 6) Автономічний манджурський уряд накинула Японія силою. 7) Манджурські війська не проявляють льояльности супроти японського уряду.

Коли у повищих випадках рапорт звалює вину на японський уряд, то з другого боку закидує попередньому манджурському урядові недарність, яка спонукала японський уряд до агресії на території Манджурії.

Відгомін облоги Перемишля.

Редактор будапештенського часопису „Мадяр Гетфо", Евген Левай був на днях у Перемишлі, щоби розглянутися в околиці у звязку зі своєю працею про російську облогу Перемишля в 1915 р. Він був підчас облоги в твердині як старшина австрійської армії та звідси дістався в російський полон. В Будапешті повстав навіть союз б. оборонців перемиської твердині, що має побудувати памятник у честь мадярів, що полягли в обороні Перемишля. Відкриття памятника відбудеться 21. березня 1933 р.

Війна в південній Америці.

ВАШИНГТОН, 10. 8. ПАТ. Болівійський уряд обіцяв невтральним державам припинити за кілька днів воєнну акцію під умовиною, що його війська останутся на місцях, які заняли в останньому часі. Невтральні держави вислали до Болівії другу ноту, якої зміст невідомий. Здогадуються, що нота годиться на часову окупацію трьох місцевостей, занятих Болівією.

—o—

ГІТЛЕР ХОЧЕ БУТИ КАНЦЛЕРОМ.

БЕРЛІН, 10. 8. ПАТ. Бюро Конті потверджує вістку про конференцію міністра Шляйхера з Гітлером. Гітлер заняв становище, яке відповідає домаганням націонал-соціялістичної преси, що в останніх днях зажадала отверто теки канцлера для провідника націонал-соціялістів. Ця преса підкреслює, що у висліді останніх парляментарних виборів президент республики повинен покликати Гітлера на становище кермача „кабінету особистостей", якого склад повинен відповідати чисельній силі та значінню націонал-соціялістичної партії. Всякі інші проєкти реконструкції німецького уряду гітлерівці будуть поборювати рішучо як пробу саботування волі народу.

ПЛЯНОВАНІ ГІТЛЕРІВСЬКІ ЗАМАХИ.

БЕРЛІН, 10. 8. ПАТ. Соціял-демократична преса повідомляє, що гострі розпорядки німецького уряду проти терористичних замахів це наслідок довірочних інформацій, які Папен дістав про гітлерівські приготування до замахів на поодинокі політичні особистости і державні будинки в Берліні. Замахи мали бути виконані в ночі з 10. на 11. ц. м.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

ПАПЕН У ГІНДЕНБУРГА.

Який буде Гітлерів кабінет?

БЕРЛІН, 10. 8. Гінденбурґ, що вернувся нині до Берліна, переговорював із Папеном у справі реконструкції кабінету. Вважають певним, що Папен на припорученні Гінденбурга запросить Гітлера на конференцію.

Гітлерівці домагаються теки канцлера. Поза канцлерством дістануть 2 теки: внутрішніх (Штрасер) і закорд. справ, яку задержав би Папен, що був би рівночасно віцеканцлером. Шляйхер і далі був би міністром райхсвери, Найрат вернув би до Льондону, а Гайля іменували би надпрезидентом Сх. Пруссії. Гітлер як канцлер був би і уряд. комісарем Пруссії. Його заступником був би Штрасер.

РЕВОЛЮЦІЯ В ЕСПАНІЇ.

МАДРИД, 10. 8. ПАТ. Сьогодні над раном вибухнула протидержавна революція. До м-ства комунікації прийшло 3 старшин і зажадали від сторожі, щоби піддалася. Сторожа не услухала. Старшини відійшли до частини будинку, де є телеґр. централя. Тимчасом на вулиці почалася стрілянина. Цив. ґвардія вбила трьох революціонерів і кількадесятьох зранила. Здогадуються, що реворюцією проводить ґен. Кавальканті і кількох мон. старшин. Між арештованими є ґен. Фернандез Перец. Відібрали багато зброї та скоростріл. Між 8—9 год. вранці чути було біля Мадриду стрілянину. М-ство вн. справ пояснило, що то вправи. Ще мин. ночі м-ство вн. справ знало про приготування революції та наказало перевести ревізії серед монархістів.

Причиною військового бунту було передовсім невдоволення з політ. відносин і димісіонування більшости бувш. королівських старшин.

МАДРИД, 10. 8. ПАТ. Аг. Аваса довідується з Сан Джуріо, що нач. командант корпусу карабінерів викликав повстання в Севіллі та при помочі околичних ґвардій зайняв почтові й комунікаційні уряди. М-ство вн. справ повідомляє, що нач. команданта піддержала севільська залога.

Революціонери й досі вдержуються в Севілі.

В Мадриді було 8 убитих, 50 ранених, у цьому 4 дуже тяжко.

ДИМІСІЯ УРЯДУ В РУМУНІЇ.

БУКАРЕШТ, 10. 8. ПАТ. Премієр Вайда Воевод зложив королеві димісію уряду. Димісію прийняли. Король поручив Маніву місію створити новий уряд. Манів місії не прийняв, а предложив провідника нац. сел. партії Міхалаке. Міхалаке місії не прийняв, тому король поручив цю місію Вайді Воеводі. Він місію прийняв.

ЯПОНЦІ ПІДУТЬ НА ПЕКІН.

ПАРИЖ, 10. 8. ПАТ. Є чутки, що японці сконцентрували багато війська на кордоні Манджурії та провінції Єголь і прикажуть цим відділам іти на Пекін (що тепер зветься Пейпін). На випадок конфлікту команду міжнар. військ віддадуть ам. полковникові Гукерові, який найдовше живе в Пекіні.

Грошева біржа.

Льондон 31.15, 31.31, 30.99, Нюйорк тел. 8.92.6, 8.94.6, 8.90,6, Париж 34.97, 35.06, 34.88, Прага 26.40, 26.00, 26.34, Швайцарія 173.95, 174.82, 173.52, Берлін 212.30.

По широкому світі.

— На Пельопонезі горять ліси, що загрожують трьом місточкам.

— Болівійський уряд подібно як параґвайський приняв пропозицію невтральних держав у справі припинення воєнних кроків між Болівією і Параґваєм та мирового полагодження спору.

— Ірляндія відкликала своїх делеґатів з в. британської конференції в Оттаві наслідком митної війни з Англією.

— Китайський уряд старається позичити у Франції 200 міліонів фр. золотом.

— Коло Франкфурту над Одрою, недалеко польської границі відбудуться маневри райхсвери, що будуть демонструвати відбиття польського наступу.

— Ірляндська преса повідомляє про можливість розписання нових ірляндських виборів під гаслом зірвання з Англією та проголошення незалежности Ірляндії.

—o—

НОВИНКИ

— **Мінеральний живець Черче,** зал. стація: Потік-Черче, почта Рогатин. Сезон триває до 20. вересня. В III-му сезоні, від 20. серпня почавши, ціни знижені. Купелі 1.50—2.50 зол., повне удержання в пансіонатах з мешканням і харчами 3.50—4.50 зол. денно. Проспекти на бажання висилає Управа. 173 3—3

— **Для дітей нижче 7 літ нема школи.** Наслідком уведення в життя закону про новий устрій шкільництва шкільна влада подає до відома, що ані міністерство освіти ані шкільна кураторія не будуть розглядати подань про приняття до школи дитини, яка в цьому році не скінчила ще 7 літ життя. Такі прохання слід спрямовувати безпосередньо до повітових шкільних рад.

— **З нових польських досягнень.** Заходом „Товариства Научицелі Шкул Вижших" у Львові закуплено в Сянках над самим чехословацьким кордоном у Карпатах 4 і пів морґа ліса і збудовано там коштом 86.000 зол. „Відпочинковий дім для молоді середніх шкіл". Посвячення того дому, що може помістити 100 учнів у літі і кількадесять у зимі (кілька великих кімнат матиме печі), відбулося 10 м. м. при співучасти всяких польських достойників. — Товариство „Дзеці на весь" закупило дім на літнисько в Хирові, призначений для молоді народніх шкіл.

— **Чотири рільні декрети.** Рада міністрів ухвалила чотири рільні декрети, а саме про судовий нагляд у рільництві, про роземні уряди для кредитових справ малої земельної власности, про сеґреґацію вірительностей у звязку з віддовжною парцеляцією та в справі новелі до розпорядку про грошеву лихву. Декрети будуть оголошені в другій половині ц. м.

— **Зловживання у львівському маґістраті.** Дня 9. ц. м. арештували урядника львівського маґістрату Францішка Машталежа за грошеві зловживання. Машталеж завідував консервацією ратуша і спроневірив кільканацять тисяч зол. Був головою союзу нижчих громадських службовців і користувався ласкою управи міста.

— **400 фільварків на ліцитації.** Польське Земське Кредитове Товариство, що є становою орґанізацією великих землевласників, попало наслідком невиплатности своїх членів у фінансові трудноші і тому має бути зреорганізоване у великий банк. Метою реорґанізації є приспішити екзекуції належитостей на маєтках. Рівночасно буде змінена система оцінки маєтків. Під теперішню хвилю клієнти Земського Т-ва залягають з незаплаченими ратами в сумі 11 міліонів зол. Після введення в життя нової системи екзеквування 300 до 400 фільварків на терені Сх. Галичини піде на ліцитацію.

— **17 міліонів недобору.** На основі бюджетового виказу, який зладило міністерство скарбу, державні доходи в липні ц. р. виносили 171 міл. 900 тис. зол. а видатки 188 міл. 800 тис. зол Отже бюджетовий недобір Польщі за липень виносив 16 міліонів 900 тисяч зол.

— **Еміґранти вертають.** На основі даних головного статистичного уряду в червні ц. р. виїхало з Польщі 2.001 еміґрантів, з того 1.436 до країв европейських і 565 до позаевропейських. У тому самому часі повернуло до Польщі 3.215 осіб, між ними 2.593 з европейських і 622 з позаевропейських країв. Отже вертає до краю значно більше, ніж еміґрує.

— **Закон про одноцілу міську господарку.** Міністерство внутрішніх справ виладило проєкт декрету, що управильнює фінансову господарку міських громад у цілій державі. Після узгіднення тексту з міністерством скарбу декрет буде оголошений у Вістнику законів.

— **Арештування провокатора.** До слідчої вязниці у Львові відставили з Мостів Великих 26-літнього Маріяна Костюка, з фаху цукорника, що втік зі Львова перед нареченою, яка переслідувала його за виманчення 560 зол. Найшовшися на селі, броїв дальше під чужим назвищем. В селі Стремані під Мостами Великими пробував шантажувати громадського писаря Теодора Ходиша, на якого опісля зробив до поліції донесення, що поширює комуністичну бібулу. Переведена в Ходиша ревізія не потвердила цього, зате поліція приловила в часі ревізії Костюка, як підкидав під ліжко Ходиша комуністичні відозви. Провокатора арештували.

— **Оборонці Горґонової.** Оборону Горґонової на розправі перед краківським судом присяглих будуть вести три адвокати: крім д-ра Аксера [illegible]

Етінгера ще й краківський адвокат д-р Ахенбренер.

— **„З жарту" до арешту.** В селі Острові під Бібркою поліція арештувала пастухів Романа Чапляка, Мих. Войцеховського і Василя Коровая, що обкидали в ночі камінням поспішний потяг, вибиваючи шиби у вагонах. Арештовані кажуть, що робили це „з жарту", щоби настрашити трохи пасажирів.

— **Волів смерть ніж вертати до більшовиків.** В арешті граничної сторожі в Корці повісився Іван Кащук, 26-літний втікач з Радянщини. Самогубства допустився зі страху, що польська влада відошле його назад до більшовиків.

— **Неспокій в природі.** По обох боках Дунаю в Румунії й Болгарії лютився страшний гураган. Вихор виривав дерева з корінням і відкидав на сто метрів. Багато домів згоріло від громів, причому є жертви в людях. Шкоди величезні.

— **Більшовики заставляють плятину.** Радянське торговельне представництво в Берліні заставило в Дрезденському банку 275 кг. плятини, дістаючи позичку 4 і пів міліона марок. Позичка призначена на викупно радянських векслів, що находяться в німецьких руках.

— **Велика пожежа** навістила румунське місто Ботушани. Вогонь вибух одночасно в кількох місцях і за пів години горіло 4 вулиці. Переполох серед населення був такий великий, що люди не ратували нічого, втікаючи тільки з життям. Всеж таки згоріло кільканацять осіб. Убився теж один пожарник, упавши з другого поверха. До вгашення пожежі причинилася велика злива.

— **Швагер Вільгельма в кабареті.** Управа одного з варшавських кабаретових льокалів заанґажувала російського емігранта Олександра Зубкова, швагра бувшого цісаря Вільгельма II, на публичного танцюриста. Як відомо, двацятькількалітній Зубков оженився перед кількома роками з 60-літньою княгинею Вікторією, рідною сестрою Вільгельма. Це подружя було тоді великим скандалом у цілій Европі. Зубков так ганебно використовував свою позицію, що жінка з ним розвелася, а він сам зійшов на кабаретового танцюриста.

— **Як гине робітник?** Дирекція залізниць заанґажувала кількох малярів до відновлення залізно-скляного даху переонової галі у Львові. Один із них, 22-літний Іван Блахута із Перемишля, виліз на дах і почав розглядатися. В одному місці замісць вибитої шиби була провізорична дошка. Блахута станув на неї, однак дошка заломилася і нещасний робітник упав з висоти 30 метрів на перон, убиваючись на місці. Бачило це багато пасажирів і залізничої служби, однак всяка поміч була без успіху. Завинила у цьому випадку управа двірця, що якбудь залатала діру на даху.

— **Перетятий косою на смерть.** Антін Кроцяк, селянин у Розбіжу пов. Перемишль жив у незгоді зі своїм швагром Мих. Угирою. Оба сварилися за межу. Перед кількома днями стрінулися на спірній межі і почали знову сваритися. Підчас сварки Кроцяк ударив косою Угиру так сильно, що перерізав його на половину. Угира згинув на місци. Очевидці злочину хотіли вбивника злінчувати, але скінчилося на тім, що його передали в руки поліції.

— **На милування нема силування.** Не хотів про це знати 23-літній парубок в Новосілці Ожарській пов. Рудки, Іван Деревенко і напав на 25-літну сусідку Настю Сову та побив її по голові так тяжко, що вона до кількох годин померла. Арештований сказав, що убив Настю з пімсти, бо вона не хотіла вийти за нього замуж.

— **Повітряна почта до південної Америки.** В часі від 15. серпня до 10. жовтня ц. р. повітроплав „Граф Цепелін" відбуде пять летів до південної Америки і возьме почтові посилки до Арґентини, Болівії, Бразилії, Чіле, Параґваю, Перу й Уруґваю. У звязку з тим можна надавати на всіх почтових урядах в Польщі звичайні і поручені листи і картки, друки і пробки товарів за оплатою: до Бразилії по 3 зол., до інших країв по 3.50 зол. Посилки мусять бути означені написом „Mit Luftschiff Graf Zeppelin". Посилки треба спрямовувати до почтового уряду Варшава 2, звідки дістануться до почтового уряду в Берліні.

— **Жінки нападають на жінок.** В Ризі зорганізувалася жіноча шайка, що нападае самітні жінки. Бандитки озброені в револьвери та ріжні небезпечні предмети, якими атакують свої жертви.

— **Дрібні вісти.** В крамницю М. Лазарчука в Маріямполі ударив грім і викликав пожежу, що спричинила шкоду на 1.500 зол. — В Станиславі стрілася молода танечниця Янїна Ленська, вигнана з дому родичів у Варшаві. — В Німеччині є 5,400.000 безробітних, з яких половина дістае допомогу. — Якась циганка обікрала підчас вороження Ядв. Новосельську при вул. Надвужанській у Львові, вимантивши від неї 69 зол. та ріжні речі.

— **Справлення помилок.** У вчорашній замітці „З мистецької прогульки „Думки" пропущено в підзаголовку: „**в Делятині**". — В замітці „З нових видань" через недогляд надруковано „гетьманець Будзиновський", а мае бути: „**негетьманець Б.**"; при кінці надруковано: „Аналіза за тих вісток", а мае бути: „Аналіза тих вісток".

—o—

СПОРТ.

„РУСИ" НЕ ПОВЕЛОСЯ.

Ужгородська „Русь" розіграла в неділю 7. п. м. на власному грищі змагання зі С. К. „Жіліна" за мистецтво Словаччини. До тих змагань все наше громадянство за Карпатами привязувало великі надії, тому явилося воно на них в рекордовому числі 2.000 (в тому й багато селян з околиці). Тимчасом змагання закінчилися програною „Руси" 2:3, хоч до кінця першої половини вела „Русь" 2:0! Свою перемогу завдячуе „Жіліна" не так технічній чи тактичній перевазі, як поденервуванню грачів „Руси", які до того не мали щастя в стрілах і перестрілювали з кількох кроків. Навіть воротар Бокшай (що переходить до празької „Спарти") випустив один мяч з рук у хаосі й поденервуванні, чим і причинився до невдачі „Руси". — Голі для „Руси" стріляли: Криж (з подання Ковача) і Кобзяр. — Після цієї програчі мистецтво Словаччини знову здобула „Братіслава". „Русь", якщо виграе 14. п. м. відплатні змагання з „Жіліною" в Жіліні, може заняти друге місце.

СТАНИСЛАВІВ. **Пролом — Єдність 1:1 (1:0).** Змагання за мист. Б-кл. були мало цікаві і стояли на низькому рівні. Голя для Пролому стріляв Кардаш (з карного), а для Єдности (теж з карного) Шуман. Змагання відбулися передполуднем, тому публики було мало.

КАЛУШ. **Чайка — ТУР 1:1 (1:0).** Змагання ці, розіграні як передмеч перед змаганнями репрезентацій Станиславова і Калуша (виграв Станиславів 3:0 (2:0)), закінчилися ремісово. Перевагу мала весь час [illegible] ська дружина, одначе не вміла тої переваги використати.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. Юліян Герасимович, совітник Епископської Консисторії і визначний український громадянин, парох Старого Косова, помер у [illegible] ві в середу 10. ц. м. В. Й. П.!

Мирон Бутринський, матурист філії академічної ґімназії у Львові, вихованок бурси У. П. Т. у Львові, утопився внаслідок корчу в ставі підчас купелі в домі свого батька о. дек. Михайла Б., пароха в Залізцях, пов. Зборів. Покійний був у ґімназії діловим членом „Пласту", [illegible]ним членом „Марійської Дружини", [illegible] гольного Кружка „Відродження", визначався небуденним орґанізаторським хистом бурсацьких і шкільних концертів, свят та інших імпрез. Той свій талант розвивав у повній ширині підчас вакацій у родиннім місці в читальні „Просвіти", у Повітовім „Союзі Студент.", де працював тихо, без галасу визнаючи муравлину позитивну працю на місцях. За це зєднав собі любов серед товаришів, авторитет серед ровесників, а симпатію серед старших громадян, чого дали доказ підчас трагічного похорону. Було це заразом одинокою потіхою для так страшним болем прибитих батьків Покійного. Хай земля йому буде пером.

•

П. С. Цей трагічний випадок з бл. п. Бутринським хай буде пересторогою для нашої молоді. Покійний перебув був зимою тяжку [illegible]кову недугу і йому не вільно було купатися в зимній воді. Дістав корч, чи атак і втопився у воді на 1 м. глибокій, таки під берегом. Але на жаль на березі (на пляжі) сиділо ціле товариство, зложене з самих студ. унів. і гімн. учнів, з котрим і Покійний прийшов, і ніхто з присутних не завважав, що товариш зник під водою. Щойно по 3/4 години хтось опамятався, що Бутринського нема; почали шукати, а він під берегом лежав у воді. Можна отже у платкій воді втонути, на очах приятелів, і ніхто не зорієнтується, що з товаришем сталося.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 10.VIII. 1932. за масло експортове та десерове пріма 2·60 зол., за літру молока 17—18 сот., літру сметани 0·90 зол., [illegible] вепь 3·50 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Наддніпрянський Український Театр Дир. П. Карабіневича.

Чесанів:

12. 8. „Чесна Сузанна".
13. 8. „Маруся Богуславка".
14. 8. „Барон Циганів".
15. 8. „Вій".

Приготовляється „Весела вдова", „Король бавиться" і „Баркохба".

Театр у складі 25 осіб, з власною концертовою орхестрою, вибирається на турне по Любельщині, Холмщині і Волині.

Кіна.

АПОЛЬО: „Варієте" (з Янінґсом) і „Біле пекло".
АТЛЯНТІК (давніше Лев) нечинне.
КАСІНО: „Афера замужної жінки".
КОПЕРНИК: „На заході не було так зле" і „Спізнений романс".
МАРУСЕНЬКА: „На заході не було так зле" і „Спізнений романс".
МІРАЖ: „Парада кохання".
ОАЗА: „Над гарним, синім Дунаєм".
ПАН: „Дзвонар із Нотрдаму".
ПАЛЯС: „На ховзькій дорозі".
ПАСАЖ: „Головокружне темпо".
ПРОМІНЬ: „Дивна брехня Ніни Петрівни".
СОНЦЕ: Підчас ферій нечинне.
СТИЛЕВЕ: „Поганин" і „Льорель та Гарді".
УТІХА: „Більше газу" (Слім), „Чотирьох із леґії".
ХИМЕРА: „Жінка без серця".

Закордонне радіо.

Пятниця, 12. серпня 1932.

Кеніґсберг (217,1) 11.30, 13.05, 16.30 Концерт, **Мілано** (331.4) 11.15, 13.00 Популярна музика, 20.45 Хор, орхестра, **Гельсінгфорс** (368,1) 18.40 Флет, 19.25, 20.10 Концерт, **Сотенс** (403.8) 20.30 Марс. Пріват (сопр.), спів, **Брюселя** (509.3) 15.00 Класичний концерт, **Відень** (517,2) 19.00 Сальцбурське свято, „Оберон" оп. Вебера, **Харків** (937,5) 15.15 Концерт української музики, 16.10 Концерт-естрада для сільської молоді, 20.00 Музика, нар. пісні, рецитації.

Львівське радіо.

Пятниця, 12. серпня 1932.

11.58 Час, 12.20, 12.45 Грамофон, 12.40 Метеор. комунікат, 15.00 Господарський комунікат, 15.10 Грамофон, Сільва рерум, 16.40 „Володій над собою" (кілька заваг про самогубства), 17.00 Концерт, 17.50 Відчит, 18.30 Пластичні вістки, 18.45 Балачка про Веберову оп. „Оберон", 19.00 „Трансм. зі Зальцбурга оп. „Оберон", 22.40 Спорт, 22.50 Танк. музика.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.